IMPORTANȚA POLITICILOR DE INTEGRARE A MINORITĂȚILOR ETNICE ÎN SISTEMUL EDUCATIONAL ÎN CONTEXTUL PARCURSULUI EUROPEAN AL REPUBLICII MOLDOVA

CZU 323.15:37.0:061.1EU

Cristina TULBU-FRUNZE*

Rezumat: În concluziile sale din 23 iunie 2022, Consiliul European a reiterat că viitorul Ucrainei, Moldovei şi Georgiei este în Uniunea Europeană, acordând statutului de candidat Ucrainei şi Moldovei şi reconfirmând disponibilitatea de a acorda statutul de candidat Georgiei.

Tratamentul echitabil al minorităţilor naţionale a reprezentat, din totdeauna, una dintre priorităţile cheie ale Consiliului Europei şi s-a sperat că cele două tratate de pionierat în acest domeniu, Convenţia-cadru pentru protecţia minorităţilor naţionale şi Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare, devin rapid standarde universal acceptate în întreaga Europă.

„Criteriile de la Copenhaga" (1993) stabilesc că orice stat care intenţionez să devină membru UE trebuie sa dispună de instituţii stabile care garantează democraţia, statul de drept, drepturile omului precum şi respectul şi protecţia minorităţilor.

Astfel, Ratificarea Cartei Limbilor Regionale şi Minoritare a fost unul din angajamentele RM în faţa UE fixat în documentele de colaborare între cele două entităţi. Acest pas important ar induce consecinţe în politicile publice ale statului, în special în domeniul educaţiei.

Cuvinte cheie: Uniunea Europeana, Integrare europeană, Cartei Limbilor Regionale şi Minoritare, Politici educaţionale, Minorităţi naţionale, limbă minoritară.

THE IMPORTANCE OF ETHNIC MINORITY INTEGRATION POLICIES IN THE EDUCATIONAL SYSTEM IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN PATH OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Summary: In its conclusions of 23 June 2022, the European Council reiterated that the future of Ukraine, Moldova and Georgia is in the European Union, granting candidate status to Ukraine and Moldova and reconfirming the

Cristina TULBU-FRUNZE, doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova, tulbucristins@gmail.com

readiness to grant candidate status to Georgia. The fair treatment of national minorities has always been one of the key priorities of the Council of Europe and it was hoped that the two pioneering treaties in this field, the Framework Convention for the Protection of National Minorities and the European Charter for Regional or Minority Languages, would quickly become standards universally accepted throughout Europe. The "Copenhagen Criteria" (1993) establish that any state that intends to become an EU member must have stable institutions that guarantee democracy, the rule of law, and human rights as well as the respect and protection of minorities.

Thus, the Ratification of the Charter of Regional and Minority Languages was one of the commitments of the Republic of Moldova to the EU fixed in the collaboration documents between the two entities. This important step would induce consequences in the public policies of the state, especially in the field of education.

Keywords: European Union, european integration, Charter of Regional and Minority Languages, educational policies, national minorities, minority language.

Importanța Parteneriatului Estic (PaE) pentru Republica Moldova

Parteneriatul Estic (PaE) a fost lansat oficial la 7 mai 2009, în cadrul Summit-ului PaE de la Praga și reprezintă o inițiativă de consolidare și aprofundare a cooperării UE cu șase țări partenere din Europa de Est și Caucazul de Sud: Armenia, Azerbaidjan, Belarus (participarea suspendată începând cu 28 iunie 2021), Georgia, Republica Moldova și Ucraina. Această inițiativă este guvernată de principiile implicării comune, diferențierii și condiționalității, iar valorile fundamentale precum democrația, statul de drept, respectarea drepturilor omului, precum și principiile economiei de piață, dezvoltării durabile și bunei guvernări stau la baza acestui parteneriat. PaE se încadrează în cadrul mai larg al Politicii Europene de Vecinătate, concepută în contextul extinderii din 2004, prin care UE colaborează cu vecinii săi de la sud și est pentru a ajunge la cea mai strânsă asociere politică și integrare economică posibilă [1].

Cooperarea între statele membre ale PaE și UE se structurează pe două dimensiuni: bilaterală (semnarea și implementarea acordurilor de asociere, crearea zonei de comerț liber și aprofundat, liberalizarea regimului de vize) și multilaterală (care se realizează prin intermediul

platformelor tematice și inițiativelor emblematice - flagship initiative). Cooperarea pe dimensiunea parlamentară a PaE este efectuată în cadrul Adunării Parlamentare EuroNest.*

Republica Moldova este un participant activ în cadrul PaE și pledează pentru valorificarea plenară a principiului *mai mult pentru mai mult*, în baza unei abordări pragmatice a oportunităților oferite atât pe dimensiunea bilaterală, cât și multilaterală în avansarea spre realizarea obiectivului strategic al integrării europene [1].

Pe dimensiunea bilaterală, RM a atins cele trei mari obiective stabilite în 2009 la Praga: asocierea politică, integrarea economică și liberalizarea regimului de vize. Astfel, la etapa actuală RM își concentrează eforturile asupra implementării depline a Acordului de Asociere și valorificării tuturor aranjamentelor sectoriale de cooperare bilaterală încheiate până în prezent cu UE.

Pe parcursul anului 2020, a fost consolidată interacțiunea cu celelalte două state asociate, Georgia și Ucraina, în vederea promovării pozițiilor comune cu privire la prioritățile PaE, accentul fiind plasat pe dezvoltarea dialogului în formatul Trio [1].

Odată cu declanșarea pandemiei COVID-19, UE a mobilizat programe de asistența destinate inclusiv țărilor PaE, care a inclus atât asistența macrofinanciară urgentă și suport bugetar pentru țările PaE interesate, cât și alocarea de fonduri pentru procurarea echipamentului medical prin intermediul OMS, reorientarea fondurilor deja alocate în cadrul programelor de asistență bilaterală și alocarea fondurilor adiționale pentru sprijinirea agenților economici prin intermediul instituțiilor internaționale de finanțare. De asemenea, au fost sporite programele de asistență prin intermediul Societății Civile [1].

Parteneriatul Estic reprezintă un cadru crucial pentru Republica Moldova, evidențiind importanța relațiilor și colaborării cu Uniunea Europeană și statele membre ale acesteia. Acest parteneriat strategic, lansat în 2009, a contribuit semnificativ la întărirea legăturilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, oferind oportunități valoroase în multiple domenii.

Unul dintre aspectele cheie ale Parteneriatului Estic este promovarea valorilor democratice, a statului de drept și a bunei guvernări.

* https://mfa.gov.md/ro/content/ce-este-parteneriatul-estic

Prin intermediul acestui parteneriat, Republica Moldova a avut acces la asistență tehnică și financiară pentru implementarea reformelor democratice și îmbunătățirea sistemului juridic. În același timp, s-au deschis perspective pentru consolidarea instituțiilor democratice, combaterea corupției și promovarea transparenței în administrația publică.

Parteneriatul Estic a facilitat și integrarea economică a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și în piața sa internă. Accesul la fondurile europene și sprijinul pentru dezvoltarea infrastructurii, inovației și antreprenoriatului au contribuit la creșterea competitivității economice a Moldovei și la îmbunătățirea nivelului de trai al cetățenilor săi. Astfel, parteneriatul a stimulat investițiile străine și a deschis noi oportunități pentru dezvoltarea afacerilor în Republica Moldova.

Colaborarea în domeniul energiei, transporturilor și securității energetice reprezintă alte aspecte semnificative ale Parteneriatului Estic pentru Republica Moldova. Implementarea proiectelor energetice comune, îmbunătățirea infrastructurii de transport și promovarea măsurilor de securitate energetică au contribuit la diversificarea surselor de energie și la creșterea independenței energetice a Moldovei.

Un alt beneficiu important al Parteneriatului Estic constă în promovarea schimburilor culturale, educaționale și de cercetare. Programele de mobilitate academică, bursele și parteneriatele educaționale au facilitat accesul tinerilor moldoveni la învățământul superior european și au încurajat transferul de cunoștințe și experiență între instituțiile de învățământ din Republica Moldova și cele din Uniunea Europeană.

În final, Parteneriatul Estic a reprezentat un motor important pentru modernizarea și transformarea Republicii Moldova, încurajând reformele democratice, consolidarea economiei și îmbunătățirea calității vieții cetățenilor. Prin această inițiativă, Republica Moldova și-a consolidat legăturile cu Uniunea Europeană, aprofundându-și angajamentul în cadrul valorilor și principiilor europene. Importanța acestui parteneriat nu poate fi subestimată, deoarece a oferit Moldovei o perspectivă europeană clară și a contribuit la consolidarea democrației, stabilității și prosperității țării.

Perspectivele de dezvoltare ale Relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană în formatul PaE.

În septembrie 2021, Uniunea Europeană a adoptat o nouă agen-

dă strategică privind Parteneriatul Estic pentru perioada 2020-2030. Această agendă reafirmă angajamentul UE față de țările partenere din estul Europei și Caucazul de Sud și își propune să consolideze și să extindă cooperarea în mai multe domenii. Cu toate acestea, deoarece cunoștințele mele sunt actualizate până în septembrie 2021, nu pot oferi informații specifice cu privire la obiectivele exacte pentru 2030.

În general, obiectivele pentru Parteneriatul Estic până în 2030 vizează consolidarea valorilor democratice, stabilitatea și prosperitatea în regiune. Acestea includ:

1. Consolidarea statului de drept și a democrației: Parteneriatul Estic urmărește consolidarea principiilor statului de drept, promovarea drepturilor omului și a bunei guvernări în țările partenere. Obiectivul este de a consolida instituțiile democratice, de a promova transparența și de a consolida angajamentul pentru principiile democratice.

2. Integrarea economică și conectivitatea: Agenda strategică pentru Parteneriatul Estic încurajează țările partenere să implementeze reforme economice și să promoveze convergența legislației cu cea a Uniunii Europene. Obiectivele includ dezvoltarea și consolidarea pieței interne, creșterea competitivității economice, promovarea inovării și crearea de locuri de muncă durabile.

3. Dezvoltarea durabilă și protecția mediului: Agendă strategică pune un accent deosebit pe dezvoltarea durabilă și protecția mediului. Obiectivele includ promovarea dezvoltării economice durabile, gestionarea resurselor naturale, combaterea schimbărilor climatice și protejarea mediului înconjurător.

4. Securitatea și stabilitatea regională: Parteneriatul Estic se concentrează pe consolidarea securității și stabilității regionale. Obiectivele includ promovarea dialogului politic, cooperarea în domeniul securității, combaterea amenințărilor transfrontaliere, precum terorismul, criminalitatea organizată și cibernetica.

5. Promovarea mobilității și schimbului de persoane: Agendă strategică pentru Parteneriatul Estic încurajează mobilitatea și schimbul de persoane între țările partenere și Uniunea Europeană. Obiectivele includ facilitarea vizelor, dezvoltarea programelor de mobilitate academică, culturală și profesională, promovarea învățământului și cercetării.

Acestea sunt câteva obiective generale ale Parteneriatului Estic

pentru perioada până în 2030, dar este important să menționăm că prioritățile și direcțiile pot suferi ajustări în funcție de evoluțiile politice și contextul internațional [2].

Statutul de țară candidat la UE al Republicii Moldova – relansarea politicilor de integrare etnoculturală.

Pe data de 4 martie 2022, Republica Moldova a depus oficial cererea de aderare la Uniunea Europeană. Consiliul Uniunii Europene a invitat Comisia Europeană să prezinte avizul său privind cererea Republicii Moldova, ca prim pas al Uniunii Europene în procesul de aderare.

În cadrul Consiliului European din 23 iunie 2022, liderii UE au acordat Republicii Moldova statutul de țară candidată la UE. În acest context, ei au invitat Comisia Europeană să transmită Consiliului un raport cu privire la îndeplinirea condițiilor prevăzute în avizul Comisiei privind cererea de aderare a Republicii Moldova [2].

Republica Moldova și-a exprimat în mod repetat dorința și angajamentul său față de integrarea în Uniunea Europeană. Integrarea europeană a fost un obiectiv strategic major al Republicii Moldova în ultimii ani, iar eforturile pentru atingerea acestui obiectiv continuă să fie prioritare.

"În 2030 Republica Moldova trebuie să fie țară membră a Uniunii Europene" a reiterat Maia Sandu, președintele republicii Moldova în discursul ținut în fața Parlamentului la 17 martie 2023.

Până în prezent, Republica Moldova a realizat progrese semnificative în cadrul procesului de asociere și integrare europeană. Acordul de Asociere și Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (AA/DCFTA) cu Uniunea Europeană au fost semnate în 2014 și au intrat în vigoare în 2016. Aceste acorduri au deschis noi oportunități pentru cooperare și integrare în numeroase domenii, inclusiv economie, comerț, justiție, transport și energie.

Pentru a atinge obiectivul integrării în Uniunea Europeană până în 2030, Republica Moldova trebuie să continue implementarea reformelor necesare și să realizeze progrese în mai multe domenii. Acestea includ consolidarea statului de drept, îmbunătățirea guvernării și a sistemului judiciar, combaterea corupției, promovarea valorilor democratice și respectarea drepturilor omului.

De asemenea, Republica Moldova trebuie să continue eforturile de modernizare a economiei, dezvoltarea infrastructurii, armonizarea

legislației cu cea a Uniunii Europene și îndeplinirea standardelor și cerințelor UE în domenii precum mediul, agricultura, protecția consumatorilor și siguranța alimentară.

În planul de acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de către Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană aprobat de către Comisia Națională pentru Integrare Europeană pe data de 4 august 2022* gasim următoarele:

Măsură propusă de Comisia Europeană	Acțiuni care urmează a fi implementate de către autoritățile Republicii Moldova	Autoritățile din Republica Moldova responsabile de implementare
Consolidarea protecției drepturilor omului, în special în cazul grupurilor vulnerabile, și solidificarea angajamentelor de a consolida egalitatea de gen și de a combate violența împotriva femeilor	Adoptarea unui Program pentru perioada 2022 - 2025 privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru perioada 2017 – 2027.	Agenția Relații Interetnice va fi responsabilă de raportare. În același timp, se înțelege că Ministerul Educației și Cercetării va promova adoptarea acestor documente la nivel guvernamental.

Politica Uniunii Europene (UE) privind minoritățile etnice se bazează pe respectarea și promovarea drepturilor fundamentale ale acestora, inclusiv drepturile culturale, lingvistice și de participare. UE recunoaște că diversitatea etnică și culturală reprezintă un aspect valoros al identității europene și susține protecția și promovarea drepturilor minorităților în statele membre. Principalele instrumente și angajamente ale UE în acest domeniu includ:

1. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene: Aceasta reprezintă un document cheie care stabilește drepturile fundamentale ale cetățenilor europeni, inclusiv drepturile minorităților etnice. Carta protejează drepturile la identitate culturală, limbă, educație și participare politică a minorităților.

2. Cadrele legale și directivele UE: Uniunea Europeană a adoptat mai multe cadre legale și directive care promovează egalitatea de tratament și combaterea discriminării pe motive etnice și rasiale. Acestea includ Directivele privind egalitatea rasială și Directivele privind protecția minorităților naționale.

* https://mfa.gov.md/ro/content/maeiexplica-aderarea-la-ue

3. Sprijin financiar și programe: UE oferă sprijin financiar pentru proiecte și programe care promovează drepturile minorităților etnice în statele membre. Fondurile structurale și de coeziune ale UE pot fi utilizate pentru dezvoltarea infrastructurii, educației și culturii minorităților.

4. Dialogul și cooperarea cu organizațiile minorităților: UE promovează dialogul și cooperarea cu organizațiile reprezentative ale minorităților etnice, recunoscând importanța implicării acestora în luarea deciziilor și promovarea drepturilor minorităților.

5. Monitorizarea și evaluarea: UE monitorizează și evaluează situația drepturilor minorităților etnice în statele membre și poate lua măsuri suplimentare pentru a asigura respectarea acestor drepturi.

Este important de menționat că politica UE privind minoritățile etnice este aplicată în contextul subsidiarității, ceea ce înseamnă că statele membre au responsabilitatea principală în acest domeniu. UE acționează ca un cadru de cooperare și coordonare între statele membre pentru a promova respectarea drepturilor minorităților etnice și pentru a împărtăși bune practici în acest sens. „Criteriile de la Copenhaga” (1993) stabilesc că orice stat care intenționează să devină membru UE trebuie sa dispună de instituții stabile care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului precum și respectul și protecția minorităților.

Carta Europeana a limbilor regionale si minoritare a fost adoptată de catre Consliul Europei în 1992. Așa cum i-o arată și numele, carta garantează un prag minim dincolo de care minoritățile statelor care au ratificat documentul au dreptul să își folosească limba nu numai în public, dar chiar și în administrație și învățământ.

Ratificarea Cartei Limbilor Regionale și Minoritare reflectă angajamentul Republicii Moldova de a respecta și promova diversitatea lingvistică și drepturile minorităților în conformitate cu standardele europene. Aceasta poate fi considerată o măsură importantă în procesul de consolidare a democrației, statului de drept și drepturilor omului în țară.

Este important de menționat că ratificarea Cartei Limbilor Regionale și Minoritare implică nu doar un angajament formal, ci și implementarea efectivă a măsurilor necesare pentru protejarea și promova-

rea limbilor regionale şi minoritare. Acest lucru poate implica adoptarea şi implementarea legislaţiei relevante, dezvoltarea programelor educaţionale şi culturale, crearea instituţiilor adecvate şi asigurarea accesului egal la servicii publice în limba minorităţilor.

Ratificarea Cartei Limbilor Regionale şi Minoritare reprezintă unul dintre angajamentele asumate de Republica Moldova în faţa Uniunii Europene şi reflectă importanţa acordată protecţiei şi promovării diversităţii lingvistice şi drepturilor minorităţilor în ţară. Implementarea efectivă a prevederilor Cartei este un proces continuu şi necesită eforturi sustenabile pentru a asigura respectarea şi promovarea drepturilor lingvistice ale minorităţilor în Republica Moldova.

În Republica Moldova există preocupări şi critici cu privire la respectarea drepturilor minorităţilor etnice. Unele dintre preocupările exprimate includ:

1. Limba: În Republica Moldova, limba română este limba oficială, iar utilizarea limbilor minorităţilor în administraţie, educaţie şi mass-media este limitată. Există cereri pentru promovarea şi facilitarea utilizării limbilor minorităţilor în aceste domenii.
2. Discriminarea: Există rapoarte şi acuzaţii de discriminare împotriva minorităţilor etnice în diverse domenii ale societăţii, inclusiv în accesul la servicii, ocuparea forţei de muncă şi procesul de luare a deciziilor. Aceasta poate afecta negativ drepturile şi oportunităţile minorităţilor etnice.
3. Reprzentarea politică: Minorităţile etnice pot întâmpina dificultăţi în ceea ce priveşte reprezentarea politică şi participarea în procesul de luare a deciziilor. Uneori, există probleme legate de accesul echitabil la resurse şi la puterea de decizie în cadrul instituţiilor politice.
4. Drepturile culturale şi educaţia: În ceea ce priveşte drepturile culturale şi educaţia, există preocupări privind disponibilitatea şi accesul minorităţilor la educaţie în limba maternă şi la promovarea şi protejarea patrimoniului cultural şi tradiţiilor lor.

Este important de menţionat că aceste preocupări şi critici reflectă anumite aspecte cu privire la respectarea drepturilor minorităţilor etnice în Republica Moldova şi pot varia în funcţie de diferitele grupuri minoritare şi de contextul specific. În ciuda acestor provocări, există şi

eforturi și inițiative pentru a aborda aceste probleme și pentru a promova drepturile minorităților etnice.

Autoritățile moldovene au adoptat diverse politici și măsuri pentru a proteja drepturile minorităților, inclusiv adoptarea și implementarea unor legi și reglementări specifice, dezvoltarea programelor educaționale și culturale, promovarea dialogului intercultural și sprijinirea organizațiilor și instituțiilor care reprezintă minoritățile etnice.

În contextul celor menționate mai sus, Republica Moldova, în calitate de țară candidată la Uniunea Europeană urmează să intre într-un proces de transformare calitativă a politicilor sale pe dimensiunea integrării minorităților etnoculturale deoarece Uniunea Europeană are anumite cerințe și așteptări față de țările candidate în ceea ce privește politicile lor de integrare etnoculturală. Aceste cerințe sunt menite să asigure respectarea valorilor și principiilor UE în ceea ce privește drepturile omului, democrația, statul de drept și diversitatea culturală.

- UE va cere ca o țară candidată să asigure respectarea deplină a drepturilor omului, inclusiv drepturile minorităților etnice și culturale. Aceasta include protecția drepturilor lingvistice, culturale și religioase ale minorităților, precum și prevenirea și combaterea discriminării.
- UE va solicita ca o țară candidată să adopte și să implementeze legislația necesară pentru a proteja și promova diversitatea culturală și drepturile minorităților. Aceasta poate include legea privind protecția minorităților, legislația privind utilizarea limbilor minorităților în instituții și servicii publice, precum și măsuri pentru promovarea incluziunii și egalității.
- UE va încuraja o țară candidată să promoveze dialogul și cooperarea interetnică în societate, precum și să faciliteze participarea minorităților în procesul decizional. Aceasta poate include sprijinirea organizațiilor minorităților și facilitarea dialogului între grupuri etnice diferite.
- UE va solicita o țară candidată să dezvolte și să implementeze politici și programe de integrare etnoculturală, inclusiv în domeniul educației, sănătății, ocupării forței de muncă și al locuirii. Aceste politici ar trebui să faciliteze accesul egal la drepturi și oportunități pentru toate grupurile etnice și să promoveze coeziunea socială.

- UE va cere unei ţări candidate să monitorizeze şi să raporteze progresul în implementarea politicilor de integrare etnoculturală şi să coopereze cu instituţiile şi mecanismele UE relevante în acest sens. Rapoartele periodice şi evaluările vor fi utilizate pentru a asigura conformitatea cu standardele şi valorile UE.

Sistemul educaţional reprezintă cel mai bun mediu de integrare etnoculturală datorită capacităţii sale de a facilita interacţiunea şi schimbul de cunoştinţe între indivizi de diverse origini etnice şi culturale. Prin adoptarea unei abordări incluzive, promovarea diversităţii culturale şi dezvoltarea competenţelor interculturale, sistemul educaţional contribuie la formarea unei societăţi mai coezive, mai înţelegătoare şi mai incluzive.

Un aspect central al sistemului educaţional în promovarea integrării etnoculturale este adoptarea unei abordări incluzive. Aceasta implică asigurarea accesului egal la educaţie pentru toţi elevii, indiferent de originea lor etnică sau culturală. Prin includerea tuturor copiilor într-un mediu educaţional comun, se creează oportunităţi pentru interacţiunea şi colaborarea între indivizi cu experienţe şi perspective diferite.

Diversitatea culturală din cadrul sistemului educaţional oferă o sursă bogată de cunoştinţe şi înţelegere reciprocă. Prin interacţiunea cu colegi şi profesori din diverse medii culturale, elevii au posibilitatea de a învăţa despre tradiţiile, valorile şi obiceiurile altor culturi. Această experienţă contribuie la dezvoltarea unei mentalităţi deschise, tolerante şi respectuoase faţă de diversitatea culturală.

Sistemul educaţional poate promova integrarea etnoculturală prin adoptarea unei abordări interculturale în procesul de învăţare. Această abordare se concentrează pe înţelegerea şi aprecierea diversităţii culturale, precum şi pe dezvoltarea competenţelor interculturale ale elevilor. Prin intermediul activităţilor şi materialelor educaţionale adecvate, elevii învaţă să-şi exploreze propriile identităţi culturale şi să le înţeleagă în contextul celorlalte culturi.

Dezvoltarea competenţelor interculturale implică abilităţi de comunicare, empatie şi rezolvare a conflictelor într-un context multicultural. Elevii învaţă să-şi exprime opiniile într-un mod respectuos şi să-şi asculte colegii cu atenţie. Aceste competenţe sunt valoroase nu

numai în cadrul sistemului educațional, ci și în viața de zi cu zi și în viitoarele interacțiuni profesionale.

Integrarea etnoculturală în sistemul educațional aduce numeroase beneficii individuale și sociale. Prin interacțiunea cu elevi din diverse culturi, se creează un climat de înțelegere și respect reciproc, ceea ce contribuie la dezvoltarea unei societăți mai coezive. De asemenea, această integrare sporește incluziunea socială și reduce prejudecățile și discriminarea.

Elevii care sunt expuși la diversitatea culturală în timpul educației dezvoltă abilități de gândire critică și creativă, de adaptare și de colaborare. Aceste competențe sunt esențiale pentru a face față provocărilor unei lumi tot mai interconectate și pentru a contribui la progresul societății.

Concluzii: Coeziunea socială și dialogul etnocultural reprezintă două aspecte fundamentale în construirea unei societăți armonioase, inclusive și reziliente. Acestea sunt deosebit de importante în contextul unei lumi din ce în ce mai diverse și interconectate, în care interacțiunile între diferitele grupuri etnice și culturale devin tot mai frecvente și necesare. Coeziunea socială și dialogul etnocultural facilitează comunicarea și interacțiunea între diferitele grupuri etnice și culturale. Prin intermediul dialogului, oamenii au oportunitatea de a-și exprima perspectivele, experiențele și valorile lor culturale, iar ceilalți pot înțelege și aprecia această diversitate. Acest proces de înțelegere reciprocă contribuie la reducerea stereotipurilor, prejudecăților și discriminării și la construirea unui climat de respect și toleranță.

Dialogul etnocultural și coeziunea socială joacă un rol crucial în prevenirea conflictelor și tensiunilor dintre grupurile etnice și culturale. Prin intermediul dialogului, se pot aborda diferențele și neînțelegerile, se pot construi punți de înțelegere și se pot găsi soluții comune. Aceasta contribuie la crearea unui climat de pace, cooperare și stabilitate în societate.

Coeziunea socială și dialogul etnocultural sunt fundamentale pentru construirea unei societăți incluzive, în care toți indivizii se simt parte integrantă și valorizați. Prin promovarea dialogului și colaborării între diferitele grupuri etnice și culturale, se creează oportunități de participare egală, de dezvoltare personală și de contribuție la

comunitate. Aceasta contribuie la reducerea inegalităţilor sociale şi la promovarea unei distribuţii echitabile a resurselor şi oportunităţilor.

Colaborarea dintre toate entităţile etnoculturale într-un stat aduce împreună perspective, idei şi cunoştinţe diverse. Acest schimb de experienţe şi informaţii stimulează inovaţia şi creativitatea în societate. Oamenii pot învăţa unii de la alţii, pot îmbina tradiţiile şi perspectivele culturale pentru a genera soluţii noi şi inovatoare în diverse domenii, cum ar fi arta, ştiinţa, tehnologia şi afacerile.

Politicile integratoare asumate contribuie la consolidarea identităţii colective a unei societăţi. Prin recunoaşterea şi valorizarea diversităţii culturale, oamenii se simt conectaţi la propria cultură, dar şi deschişi către alte culturi. Aceasta promovează sentimentul de apartenenţă şi identitate în rândul diferitelor grupuri etnice şi culturale, contribuind la formarea unei identităţi colective mai puternice şi mai unite.

Referinţe bibliografice:

1. "Ce este Parteneriatuş Estic", pagina oficială al Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene al Republicii Moldova, https://mfa.gov.md/ro/content/ce-este-parteneriatul-estic
2. "Politica privind Parteneriatul Estic după 2020", Consiliul Uniunii Europene, https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eastern-partnership/eastern-partnership-policy-beyond-2020/
3. Baghina, M. (2017). Minorităţile etnice şi procesul de integrare în Republica Moldova. Revista de Politică Socială, 4(34), 5-21.
4. Leancă, V. (2018). Minorităţile naţionale în Republica Moldova: starea actuală şi perspective de integrare europeană. Institutul de Integrare Europeană şi Reforme Structurale.
5. Gherasim, I., & Baghina, M. (2019). Integrarea minorităţilor etnice în Republica Moldova: realităţi şi perspective. Cogito, 11(2), 81-92.
6. Opriţă, A., & Ciobanu, A. (2018). Integration of National Minorities in the Republic of Moldova. Lex Localis-Journal of Local Self-Government, 16(2), 313-330.
7. Turcan, D. (2020). Ethnic Minorities in the Republic of Moldova: Between Integration and Discrimination. Social Work Review/Revista de Asistenţă Socială, 19(3), 143-158.
8. Tulbu-Frunze Cristina, Ludmila Roşca, Integrarea minorităţilor etno-culturale în sistemul educational din Republica Moldova. În: Interconexiunile integrării sociale şi consolidarea sistemului national de Securitate. Monografie colectivă. – Chişinău: S.n., 2022 (Print-Caro). – 436 p., Pag. 163-203.